

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ФІНАНСУВАННЯ ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

*Плаксiєнко В.Я., д.е.н., професор, Черкасов О.О., здобувач,
Полтавська державна аграрна академія*

Існування значного дефіциту власного капіталу для здійснення простого та розширеного відтворення у сільському господарстві України ставить перед сільгоспвиробниками проблему пошуку оптимальних джерел фінансування відтворення основних засобів як одного з основних чинників підвищення продуктивності праці та збільшення виробництва продукції.

Одним з інструментів кредитування різних операцій з купівлі машин, обладнання та інших товарів є лізинг – довготермінова оренда машин, обладнання, транспортних засобів, виробничих споруд тощо на підставі договору між орендодавцем і орендарем, що передбачає можливість їх викупу орендарем. Його застосовують передусім для швидкого освоєння великих технічних новацій.

Основними перевагами лізингу для сільськогосподарських підприємств є:

- економія часу і зусиль на пошук та утримання транспорту (техніки, обладнання), підбору оптимальних та вигідних умов страхування, обслуговування банківського кредиту;

- можливість отримати транспорт (техніку, обладнання) в користування без значного відволікання грошових коштів з обороту;

- можливість скласти гнучкий графік лізингових платежів для погашення суми договору лізингу з урахуванням особливостей господарської діяльності підприємства;

- лізингові платежі відносять на собівартість продукції (послуг), що дає змогу зменшити базу оподаткування і податкові платежі;

- можливість застосувати механізм прискореної амортизації, що дозволяє лізингоодержувачу істотно скоротити виплати з

податку на прибуток у перші роки після придбання основних засобів;

– після того, як термін дії контракту лізингу закінчиться, майно опиниться на балансі лізингоодержувача за найменшою, фактично – нульовою залишковою ціною.

За підсумками 2014 р. найбільшими споживачами лізингових послуг є транспортна галузь – 62,6 % вартості договорів та сільське господарство – 19,2 %, що на 6,2 % більше порівняно з 2010 р. Вартість договорів фінансового лізингу у сільському господарстві за 2012 – 2014 рр. збільшилася на 42,1 % і становить 11233,1 млн. грн. [4]. На умовах фінансового лізингу сільськогосподарськими підприємствами було отримано 42 % тракторів, 36 % ґрунтообробної та посівної техніки, 13 % комплектів обладнання для тваринництва і птахівництва, 9 % зернозбиральних комбайнів від загального обсягу об'єктів агролізингу [3, с. 568].

Одним з альтернативних джерел залучення фінансових ресурсів у сільське господарство є використання аграрних розписок. Аграрна розписка – товаророзпорядчий документ, що фіксує безумовне зобов'язання боржника, яке забезпечується заставою, здійснити поставку сільськогосподарської продукції або сплатити грошові кошти на визначених в ньому умовах [1].

Характерними ознаками аграрної розписки є: виступає як інструмент кредитування; безумовне зобов'язання боржника перед кредитором; виписується за гроші, поставлений товар, послуги, виконані роботи; використання застави у вигляді майбутнього врожаю; спрощена процедура стягнення; захист від цінових та курсових ризиків.

Залежно від того, який вид розрахунків обере сільгоспвиробник (продукція чи фінанси), аграрні розписки поділяються на товарні та фінансові. Товарна аграрна розписка – це аграрна розписка, що встановлює безумовне зобов'язання боржника за аграрною розпискою здійснити поставку узгодженої сільськогосподарської продукції, якість, кількість, місце та термін поставки якої визначений аграрною розпискою. Фінансова аграрна

розписка – це аграрна розписка, що встановлює безумовне зобов'язання боржника сплатити грошову суму, розмір якої визначається за погодженою боржником і кредитором формулою з урахуванням цін на сільськогосподарську продукцію або живі тварини у визначеній кількості та якості. Виконання боржником зобов'язань за фінансовими аграрними розписками здійснюється лише в безготівковій формі.

Іноземні прямі інвестиції залучаються переважно для реалізації масштабних проектів, пов'язаних з технологічним оновленням виробництва, реорганізацією та диверсифікацією діяльності тощо. Поширенішим є спільне інвестування інноваційних проектів вітчизняними та іноземними інвесторами на правах дольової участі.

Як свідчать проведені дослідження, прямі іноземні інвестиції у сільське, лісове та рибне господарство за 2010 – 2014 рр. збільшилися на 96,5 млн. дол. США (14,2 %) і становлять 776,9 млн. дол. США або 1,4 % загального обсягу прямих іноземних інвестицій [2]. Отже, іноземні інвестори більш схильні до вкладень у промисловість, ніж у сільське господарство, що пов'язано з тривалим операційним циклом та нижчим рівнем віддачі інвестицій у сільськогосподарське виробництво.

Таким чином, основними джерелами фінансування відтворення основних засобів у сільському господарстві є власні кошти та банківські кредити, а перспективними – фінансовий та оперативний лізинг, аграрні розписки та прямі іноземні інвестиції.

Література: 1. Закон України «Про аграрні розписки»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/5479-1. 2. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності України: [статистичний збірник] / Відповідальний за випуск І. С. Петренко. – К.: Державна служба статистики України, 2015. – 45 с. 3. Костирко А. Г. Агролізинг як джерело формування фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств / А. Г. Костирко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2014. – № 2. – С. 568. 4. Підсумки діяльності фінансових компаній, ломбардів та юридичних осіб за 2014 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/files/sector/FK%202014.pdf>.